

Z 122/2017-OPPaV 183

ZMLUVA O VYTVORENÍ A POUŽITÍ DIELA

uzatvorená podľa zákona č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov medzi zmluvnými stranami:

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ GALÉRIA, štátna príspevková organizácia Ministerstva kultúry SR

IČO: 00 164 712

DIČ: 2020829943

IČ DPH: SK2020829943

Sídlo: Riečna 1, 815 13 Bratislava

Štatutárny orgán: Mgr. Alexandra Kusá, PhD. – generálna riaditeľka

Bankové spojenie: Štátna pokladnica

- Číslo účtu: IBAN SK85 8180 0000 0070 0011 7526

(ďalej len „SNG“ alebo „objednávateľ“)

a

Meno a priezvisko: Ing. Ján Kovács

Bydlisko:

RČ:

IBAN:

(ďalej len „autor“)

Článok 1 Predmet zmluvy

1. Predmetom zmluvy je záväzok autora vytvoriť pre objednávateľa dielo špecifikované v článku 2 tejto zmluvy (ďalej len „dielo“) a záväzok objednávateľa zaplatiť autorovi za vytvorené dielo autorskú odmenu podľa článku 3 tejto zmluvy, ako aj úprava práv a povinností zmluvných strán súvisiacich s vytvorením diela a udelenie súhlasu autora na použitie diela spôsobom a na účel, dohodnutým v článku 5 tejto zmluvy.

Článok 2 Dielo, čas a miesto dodania diela

1. Autor sa zaväzuje ako zvukový majster nahráť nahovorené texty do **zvukovej inštalácie** ako súčasť výstavy Architekt F. Weinwurm – Nová cesta v dohodnutom rozsahu v počte 39 194 znakov / 21,77 normostrán. Výstava sa uskutoční v SNG / Esterházyho palác, Nám. Ľ. Štúra 4, Bratislava od 19. 12. 2017 do 15. 4. 2018 na II. poschodí. Jej kurátormi sú Henrieta Moravčíková a Denis Haberland.

2.

Termín odovzdania zvukovej inštalácie je do 30.11. 2017.

Článok 3

Autorská odmena a platobné podmienky

2

1. Autorská odmena (ďalej len „odmena“) za vytvorenie diela je stanovená na základe dohody zmluvných strán vo výške 50,00 eur (slovom: päťdesiat eur, nula centov), počet objednaných normostrán je 21,77 NS. Táto odmena zahŕňa aj odmenu za použitie diela podľa článku 5 tejto zmluvy.
2. Zmluvné strany sa dohodli, že autor, okrem odmeny podľa odseku 1 tohto článku, nemá nárok na žiadnu inú odmenu, ani úhradu nákladov, výdavkov alebo poplatkov spojených s vytvorením diela a odovzdaním veci (nosiča), ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené.
3. Odmena za vytvorenie diela, resp. udelenie licencie na použitie diela, bude uhradená v lehote 30 dní po riadnom dodaní diela objednávateľovi na účet vo zvolenom peňažnom ústave uvedený v záhlaví tejto zmluvy.
4. Zmluvné strany berú na vedomie, že z dohodnutej odmeny sa zráža 2 % príspevok umeleckým fondom podľa § 5 ods. 1 zákona č. 13/1993 Z. z. o umeleckých fondoch v znení neskorších predpisov.

Článok 4

Práva a povinnosti zmluvných strán

1. Autor sa zaväzuje vytvoriť dielo osobne a na vlastnú zodpovednosť.
2. Autor zodpovedá objednávateľovi za porušenie cudzích autorských práv a za spôsobenú škodu.
3. Objednávateľ môže od tejto zmluvy odstúpiť, ak nebolo dielo vytvorené podľa zadanej objednávky alebo ak má dielo neodstrániteľné nedostatky. V prípade, ak ide o odstrániteľné nedostatky, ktoré môže autor v primeranej lehote odstrániť, SNG môže odstúpiť od zmluvy len ak v tejto lehote autor nedostatky neodstráni.
4. Objednávateľ je povinný poskytnúť autorovi súčinnosť pri odovzdaní diela, v prípade potreby poskytnúť autorovi všetky potrebné podklady a zadania k vytvoreniu diela.
5. Zmluvné strany spíšu o odovzdaní a prevzatí diela odovzdávací protokol.
6. Vlastnícke právo k dielu z autora na objednávateľa prechádza okamihom odovzdania diela (veci, ktorej prostredníctvom je dielo vyjadrené).
7. Autor má nárok na jeden exemplár katalógu.

Článok 5

Spôsob použitia diela a udelenie licencie

1. Autor udeľuje objednávateľovi licenciu na použitie svojho diela nasledovným spôsobom:
 - a) vyhotovenie rozmnoženiny diela,
 - b) verejné rozširovanie originálu diela alebo jeho rozmnoženiny predajom alebo inou formou prevodu vlastníckeho práva,
 - c) spracovanie, preklad a adaptáciu diela,
 - d) verejné vystavenie diela,
 - e) verejné vykonanie diela,
 - f) verejný prenos diela.
2. Zmluvné strany prehlasujú, že udelenie licencie je bezodplatné.

3. Autor udeľuje licenciu ako výhradnú, v neobmedzenom vecnom a územnom rozsahu na dobu trvania majetkových práv objednávateľa.
4. Autor podpisom tejto zmluvy udeľuje súhlas objednávateľovi na udelenie súhlasu tretej osobe na použitie diela vytvoreného autorom (tzv. sublicencia) a súhlas na postúpenie licencie na tretiu osobu.

Článok 6

Záverečné ustanovenia

1. Táto zmluva nadobúda platnosť dňom jej podpísania zmluvnými stranami. Táto zmluva je povinne zverejňovanou zmluvou v zmysle § 5a zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. Zmluvné strany berú na vedomie a súhlasia, že táto zmluva vrátane všetkých jej súčastí a príloh bude zverejnená v Centrálnom registri zmlúv (ďalej len „register“). Register je verejný zoznam povinne zverejňovaných zmlúv, ktorý vedie Úrad vlády Slovenskej republiky v elektronickej podobe. Zverejnenie zmluvy v registri sa nepovažuje za porušenie ani za ohrozenie obchodného tajomstva a informácie označené v tejto zmluve ako dôverné v zmysle § 271 odsek 1 Obchodného zákonníka sa nepovažujú za dôverné informácie. Zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia v registri, pričom SNG sa zväzuje zabezpečiť jej zverejnenie.
2. Zmluvné strany prehlasujú, že si túto zmluvu pred jej podpísaním prečítali, že bola uzatvorená po vzájomnom prerokovaní podľa ich slobodnej vôle, určite a zrozumiteľne.
3. Táto zmluva sa riadi slovenským právnym poriadkom, predovšetkým príslušnými ustanoveniami zákona č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov a Občianskeho zákonníka.
4. Táto zmluva je vyhotovená v štyroch exemplároch, z ktorých jeden exemplár dostane autor a ostatné ostávajú pre potrebu SNG.

V dňa

Slovenská národná galéria
Mgr. Alexandra Kusá, PhD.

autor
Ing. Ján Kovács

k Zmluve o vytvorení a použití diela uzavretej medzi SNG vs Ján Kovács

Predmetom zmluvy je záväzok autora vytvoriť pre objednávateľa dielo špecifikované v článku 2 Zmluvy o vytvorení a použití diela (ďalej len „dielo“) a záväzok objednávateľa zaplatiť autorovi za vytvorené dielo autorskú odmenu podľa článku 3 tejto zmluvy, ako aj úprava práv a povinností zmluvných strán súvisiacich s vytvorením diela a udelenie súhlasu autora na použitie diela spôsobom a na účel, dohodnutým v článku 5 tejto zmluvy v počte 39 194 znakov / 21,77 normostrán.

V Bratislave 6.11. 2017

Termín odovzdania zvukovej inštalácie je do 30.11. 2017.

Ing. Ján Kovács

Martina Hajachová, SNG | OPPaV

Odovzdávajúci

Preberajúca

1

Príloha: text

Z 122/2017-183

Dobe primerané stavebné umenie

Hodnotu celej umeleckej produkcie posledného polstoročia, v porovnaní so starým umením, znižuje neúprimnosť. Doba, ktorá sa musela utiekať k formálnej reči všetkých predošlých období aby vyjadrila svoje pocity, nemohla mať čo osobné povedať. Naproti tomu naša dnešná doba má opäť odvahu používať svoju, ak chcete zdržanlivú, ale v každom prípade vlastnú reč. Tento vnútorný, logický dôsledok sa musí uplatniť aj v bytovej výstavbe.

Vnútorné priestory domu musia byť navrhnuté a usporiadané tak, aby zodpovedali moderným požiadavkám; ak sú do posledného detailu sformované primerane dobe, tak musí aj organický celok pôsobiť súčasne. Moderný dom sa tak dá prirovnať k stroju. Byt patrí medzi moderné prevádzky. Vo všeobecnosti pozostáva z nasledujúcich čiastkových prevádzok: zo spoločenskej prevádzky, hospodárskej prevádzky a spálňovej prevádzky. Spoločenská prevádzka pozostáva zo vstupu, šatne, haly, salónu a prípadne pánskej izby. Hospodársku prevádzku tvorí jedáleň (častočne patriaca aj do spoločenskej prevádzky), kuchyňa, špajza, izba obslužného personálu a WC. Spálňová prevádzka pozostáva zo spálňí, šatníka, obliekárne a kúpeľne. Funkcia týchto prevádzok musí byť tak premyslená, aby každá osoba mohla vykonať svoje cestu bez prekážok a s čo najmenšou stratou času.

S vhodným usporiadaním jednotlivých prevádzok súvisí usporiadanie okien a dverí. Je nevyhnutným výsledkom vnútornej výstavby, rovnako ako pri architektúre kupé či kajuty. Ak je niečo vo vnútornej výstavbe pevne dané, tak sa výsledok samozrejme premietne do fasády. Posledných dvadsať rokov, v čase „gypsovej“ architektúry sa kládol na fasádu neprimerane veľký dôraz, čo bolo vo všeobecnosti kolosálnou prekážkou vhodného riešenia vnútra stavby. Nemyslelo sa na to, že fasáda je výsledkom dobre vyriešeného vnútorného organizmu, ale jedna na druhú sa kopili neodôvodnené dekoratívne formy a prvky, ktoré zbohatlickou snahou o lesk neumožnili žiadne estetické pôsobenie. Je nespravodlivé tvrdiť, že veľká časť dnešných architektov zanedbáva tvorbu fasády a stále má pred očami len dobrú vnútornú výstavbu a usporiadanie – laická verejnosť to síce uznáva, zväčša však považuje fasádu za príliš prostú a jednoduchú. Pritom obe vychádzajú z toho istého pravidla a kto prijme jedno, musí uznať aj opodstatnenosť druhého.

Ak by moji klienti ložili po fasáde a nachádzali v tom osobitné zaľúbenie, azda by som sa rozhodol, vyzdobiť fasádu dekoratívnymi prostriedkami, ale keďže sa moji klienti a ich príslušníci stále nachádzajú vo vnútri domu, v obývacích priestoroch, terasách, strešných záhradách, považujem za potrebné vytvoriť vonkajšok primerane vnútornému usporiadaniu priestorov“.

Je nepochopiteľné, že verejnosť chce prijať len niektoré momenty moderného života, ako rýchlik, splachovací záchod, lietadlo atď., ale pri dome alebo pri zariadení stále ešte sníva o napodobenine (nachgeahmter) nábytku podľa vkusu z čias Márie-Terézie. Život našej doby treba však prijať taký ako je, so všetkými jeho krásami a možnosťami. Pre laika je samozrejme ťažké bez primeraného školenia preložiť pôdorys či nárys do trojrozmerného, predstaviť si priestorové pôsobenie, súznenie s okolím, čo je práve pri vilách mimoriadne dôležité.

Som si istý, že ak by architekt mohol predložiť verejnosti hotový vidiecky dom či vilu so záhradnými úpravami, tak ako si to sám predstavuje, tak by si verejnosť okamžite vytvorila iný obraz, ako keď musí zažívať výstavbu takého domu, kde práve záhradná architektúra hrá tak významnú rolu. Čím to je, že sa posledných tridsať rokov v oblasti umeleckých remesiel ako aj v architektúre tak bezbreho hrešilo a vzniklo toľko gýču v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami, ktorých umeleckoremeselné predmety dnes obdivujeme.

Kedysi dochádzalo k prirodzenej selekcii. Kto pocítil vnútorný tlak nadania, začal pracovať. Technológia, materiál tvorili hranice, v rámci ktorých mohol vyjadriť svoju vôľu. Iný, ktorému nadanie chýbalo, to skúšal zbytočne a aj to bez okolov zanechal.

Keď sa pozerám na ľudovú keramiku a premýšľam ako vznikla, ako primitívny hrnčiar nasledoval volanie svojho talentu a schopností, zhotovil keramiku a pomaľoval ju, a ako jeho sused, čo tiež zatúžil maľovať na keramiku, to rovnako skúsil, ale keď videl, že mu na to chýbajú schopnosti, išiel radšej orať. Keď si predstavím, ako jednoduchý vinohradník každú zimu zhotovil jednu zásuvku oltárnej skrine, a ako jeho sused hneď po prvom pokuse pochopil, že bude lepšie ak bude v lese drevo rúbať, tak človek pochopí, prečo dnes toľko nepodarených existencií, toľko neschopných umeleckých remeselníkov zahŕňa trh ešte stále svojimi produktmi. V posledných tridsiatich rokoch sa totiž schopnosť stať sa umeleckým remeselníkom určovala približne takto. Nejaká rodina mala napríklad syna, ktorý mal podľa otca rodiny kresliarske schopnosti. Rodinná rada preto rozhodla, „náš syn sa stane umeleckým remeselníkom“. Po tom čo sa volalo rozličným protekciám a hľadali sa všelijaké cestičky, podarilo sa prijatie na umeleckoremeselnú školu, a mladý muž sa stal umeleckým remeselníkom, a ten úbožiak musel toto remeslo praktizovať bez rozdielu na to, či požadované schopnosti mal alebo nie.

Všetky umelecké povolania, ktoré neboli úplne bez zárobku, sa stali zdrojom zisku. Tak sa niekto rozhodol stať architektom, rovnako ako bankovým úradníkom.

Tak tieto povolania zaplavili viac či menej nadaní diletanti – ozaistené talenty museli často bez protekcie zaniknúť – a títo vtláčili dobe jej bezcharakterný charakter.

Tak nemožno dostatočne často opakovať, že len priame, mocné, nenaličené priznanie sa vlastnej dobe, môže priniesť pravé umenie, najst prímeraný výraz je totiž dané len nadaniu.

Weinwurm, Fritz: Zeitgemässe Baukunst. Moderne Welt. Illustrierte Halbmonatsschrift für Kunst, Literatur, Mode 6, 1924, č. 10, s. 19-20.

ZEITGEMASSE BAUKUNST VON ARCHITEKT FRITZ WEINWURM

Fritz Weinwurm

Was den inneren Wert der gesamten Kunstproduktion des letzten halben Jahrhunderts, am Maßstab alter Kunst gemessen, so verringert, ist die Unaufrichtigkeit. Eine Zeit, die zu der Formensprache aller vergangenen Perioden Zuflucht nehmen musste, um ihre Gefühle auszudrücken, konnte auch nichts Persönliches zu sagen haben. Hingegen unsere Zeit hat wieder den Mut, ihre eigene, gerade wenn man will nüchterne, aber jedenfalls ihre persönliche Sprache zu gebrauchen. Diese innere, logische Konsequenz muss auch im zeitgemäßen Wohnbau hervortreten.

Die inneren Räume eines Hauses müssen den modernen Bedürfnissen entsprechend gestaltet und aneinandergereiht werden; sind sie bis in die kleinsten Details zeitgemäß ausgebildet, so muss das organische Ganze ebenfalls zeitgemäß wirken. Somit ließe sich also das moderne Haus mit einer Maschine vergleichen. Die Wohnung gehört zu den zeitgemäßen Betrieben. Sie besteht im Allgemeinen aus folgenden Einzelbetrieben: aus dem Gesellschaftsbetriebe, Wirtschaftsbetriebe und Schlafbetriebe. Der Gesellschaftsbetrieb besteht aus Entree, Kleiderablage, Halle, Salon und eventuell Herrenzimmer. Der Wirtschaftsbetrieb besteht aus Speisezimmer (teilweise auch zum Gesellschaftsbetriebe gehörend), Anrichte, Speisekammer, Dienstbodenzimmer und W. C. Der Schlafbetrieb aus den Schlafräumen, Garderobe, Ankleideraum und Badezimmer. Die Funktion dieser Betriebe muss so durchgedacht werden, dass jede Person ihren Weg ungehindert und mit dem geringsten Zeitversäumnis machen kann.

In Verbindung mit der günstigen Anordnung der einzelnen Betriebe, steht die Anordnung der Fenster und Türen. Sie ist ein unverrückbares Resultat der inneren Ausbildung, gerade so wie bei der Kupee- oder Kajüte- Architektur. Wenn etwas unverrückbar festgelegt ist in der inneren Ausbildung, so prägt sich das Ergebnis selbstverständlich in der Fassade aus. In den letzten 20 Jahren, in der Zeit der „Gipsarchitektur“, wurde auf die Fassade ein unverhältnismäßig großes Gewicht gelegt, was ein kolossales Hindernis für die günstige Lösung des Innenbaues im Allgemeinen war. Man dachte nicht daran, dass die Fassade das Ergebnis des gut gelösten, inneren Organismus ist, sondern es wurden unbegründete Zierformen und Zierglieder aneinander gehäuft, die durch ein parvenühaftes Scheinen-wollen keine ästhetische Wirkung aufkommen ließen. Es ist ungerecht zu behaupten, dass ein großer Teil der heutigen Architekten die Fassadenausbildung vernachlässigt, und stets nur die gute innere Ausbildung und Anordnung der Räume vor Augen hat - das Laienpublikum erkennt zwar letzteres an, findet aber die Fassade

meist zu schlicht und einfach. Und doch entspringen beide dem gleichen Gesetz und wer das eine annimmt, muss die Berechtigung des andern ebenfalls anerkennen.

Würden meine Bauherren an der Fassade herumsteigen und daran ein besonderes Vergnügen haben, würde ich mich vielleicht entschließen, die Fassade durch dekorative Behelfe zu schmücken, da aber meine Bauherren und deren Angehörige sich stets im Innern des Hauses, in den Wohnräumen, Terrassen, Dachgärten, bewegen, so halte ich es für nötig, das Äußere der inneren Anordnung der Räume gemäß auszubilden.

Es ist unverständlich, dass das Publikum nur Einzelmomente des modernen Leben übernehmen will, wie den Schnellzug, Absaugklosett, Flugzeug etc., aber bei einem Haus oder einer Einrichtung schwärmt es noch immer von nachgeahmten Möbeln im Geschmack der Maria-Theresia-Zeit.

Das Leben unserer Zeit ist aber eben auch so zu nehmen, wie es ist, mit allen seinen Schönheiten und Möglichkeiten. Eine Schwierigkeit liegt freilich für den Laien in der ungeübten Arbeit, einen Grundriss, einen Aufriss ins Dreidimensionale zu übersetzen, sich die Raumwirkung, das Zusammenklingen mit der Umgebung vorzustellen, was besonders bei Villen außerordentlich wichtig ist.

Ich bin vollkommen überzeugt, wenn es dem Architekten möglich wäre, das Landhaus oder die Villa mit den gärtnerischen Anlagen, wie er es sich vorstellt, dem Publikum fertig vorzuführen, so würde sich das Publikum sofort ein anderes Bild davon machen, als wenn es den Werdegang eines solchen Hauses, wo die Gartenarchitektur ja eine kolossale Rolle spielt, mitmachen muss. Woher kommt es, dass in den letzten 30 Jahren auf dem Gebiete des Kunstgewerbes, ebenso wie auf dem der Architektur, so maßlos gesündigt würde, uns so viel Kitsch entstand im Vergleiche zu den früheren Zeiten, deren kunstgewerbliche Gegenstände wir heute bewundern.

Früher kam es auf die Selektion durchs Leben an. Wer den inneren Drang der Begabung empfand, begann zu arbeiten, die Technik, das Material bildeten die Grenzen, innerhalb dieser durfte er seinen Willen ausdrücken. Der andere, dem die Begabung fehlte, versuchte es umsonst, und gab es ohne weiteres auf.

Wenn ich eine Bauernfayence betrachte und dabei bedenke, wie sie entstanden ist, wie ein primitiver Töpfer dem Drang seines Talent und Könnens folgte, die Fayence anfertigte und bemalte, und wie sein Nachbar, der auch das Bestreben hatte so eine Bauernfayence zu bemalen, es ebenfalls versuchte, aber nachdem er einsah, dass ihm die Fähigkeiten fehlen, lieber ackern ging, wenn ich mir vorstelle, wie der einfache Weinbauer Jahre hindurch stets im Winter die eine Schublade eines Tabernakel-Schranks anfertigte, und sein Nachbar nach dem ersten Versuch dies auch zu machen, einsah, dass es besser wäre im Walde Holz zu fällen, so begreift man, warum heute so viel misslungene Existenzen, viel unfähige Kunstgewerbler den Markt noch immer mit ihren Produkten überfüllen. Denn in den letzten 30 Jahren wurde die Fähigkeit zum Kunstgewerbe ungefähr folgendermaßen bestimmt. Eine Familie hatte zum Beispiel einen Sohn, der laut Urteil des Familienrates zeichnerische Fähigkeiten besaß; darum beschloss der Familienrat „Unser Sohn wird Kunstgewerbler“. Nach dem verschiedene Protektionen angerufen und Wege gemacht wurden, gelang die Aufnahme in die Kunstgewerbeschule, und der junge Mann wurde Kunstgewerbler, und der Arme musste Kunstgewerbe betreiben, ob er wirklich die Fähigkeiten hierfür besaß oder nicht.

Alle künstlerischen Berufe, die nicht ganz brotlos waren, wurden als Erwerb betrachtet, und man entschloss sich ebenso Architekt zu werden, wie man sich entschließt Bankbeamter zu werden.

So wurden dann diese Berufe durch mehr oder minder begabte Dilettanten überflutet – wahre Begabungen mussten oft mangels Protektion untergehen – und diese drückten der Zeit ihren charakterlosen Charakter auf.

Denn es kann nicht oft genug wiederholt werden, nur das aufrichtige, kräftige, ungeschminkte Bekennen zur eigenen Zeit, kann wahre Kunst hervorbringen, adäquaten Ausdruck zu finden ist eben nur der Begabung gegeben.

DAS HEUTIGE SCHAFFEN

Fritz Weinwurm

Die Bestrebungen des modernen Schaffens im Rahmen einer kurzen Abhandlung festzulegen heißt so viel, als die Urquelle zu ergründen, aus der die modernen Architekten schöpfen.

Jedes Zeitalter hat seine eigene Formsprache, seine eigene Suche zur Wiedergabe zeitgemäßer Empfindungen. Je größer das Chaos des heutigen Lebens, je verworrener die Kräfteentspannung auf politischem und wirtschaftlichem Gebiete, mit desto größerer Wucht sucht die Künstlerschaft Vereinfachung, Rationalisierung und Mechanisierung des Lebens, des Wohnens, - Klärung sämtlicher Ansichten auf wirtschaftlichem, sozialem und seelischem Gebiete.

Die Zeit des Weltkrieges und Nachkriegszeit, deren sozialwirtschaftlich ungeordnete Verhältnisse, deren Not, Ungerechtigkeiten und Lügen, beeinflussten die Künstlerschaft im Rahmen ihrer Tätigkeit alles Lügenhafte und Unkonstruktive aus ihrer Formsprache zu eliminieren, welche Bestrebung dann selbstverständlich auch jene Kreise erfasste, die nicht in direkter Verbindung mit der Schaffungsmöglichkeit stehen. Die große Wohnungsnot und das sich hieraus entwickelnde Verlangen, dass jeder Mensch die Berechtigung hat wenigstens ein Dach über seinem Kopfe zu besitzen, zwingt den modernen Schaffenden Formsprachen und Bauelemente zu suchen, die für jedermann gleich zweckmäßig und ästhetisch sind.

Aus diesem großen Bestreben – Erfüllung der Ansprüche eines jeden Menschen – gelangen wir zu dem Wege, den wir heute als zeitgemäß betrachten.

Die Sachlichkeit, die wir im Rahmen des heutigen Schaffens verfolgen, beweist uns Schritt auf Tritt den Gedankengang – Elemente zu schaffen, – (sei es eine Türe, ein Beleuchtungskörper, ein Fußbodenbelag, eine Wandbemalung, ein Möbel oder das Haus selbst) – die für jeden gleich sachlich, praktisch und selbstverständlich auch ästhetisch wirken müssen.

Die Echtheit des Materiales und dessen richtige Verwendung, – (weil es ja der heutigen jungen Generation widerstrebt zu lügen, vorzutäuschen, da sie der richtigen Ansicht ist, dass dieses rastlose sorgenvolle Leben Resultat nur jener Täuschungen und Lügen ist, von denen die Menschheit in den letzten Jahrhunderten beherrscht wurde) – ist auch ein Hauptprogrammpunkt dieser sachlichen Bestrebungen und ist die junge Generation diejenige, welche dieses Programm voll zur Durchführung bringen wird. Das Bestreben das Haus in seinem Grundrisse je einfacher, klarer zu gestalten, – das Bestreben jeden Gebrauchsgegenstand auf seine Zweckmäßigkeit zu prüfen und ihm sodann die entsprechende Gestalt zu verleihen, – das Bestreben die Fassade aus dem Innern heraus, als Resultat wahrer offener Ansichten und Empfindungen, zu gestalten, – das Bestreben z. B. einen Sessel so zu konstruieren, dass der heutige, von allen repräsentativen und konventionellen Vorurteilen losgelöste Mensch darin bequem sitzen kann, – u. s. w. dies alle sind Momente, die die heutige Künstlerschaft rücksichtslos, ohne jedwede überlieferte Formsprache konsequent durchführt.

All diese Bestrebungen der heute Schaffenden zusammengefasst können wir folgendes feststellen:

Wir leben das Zeitalter der Technik, das heißt wir wollen die Maschine, die uns bis jetzt beherrschte, in unsere Macht bekommen, damit sie arbeite zu Gunsten der ganzen Menschheit und nicht konkurrenzmäßig nur zu Gunsten einzelner, gewinnsuchender Gruppen, – damit sie arbeite, um der von allen Vorurteilen losgelösten Menschheit Lebensmöglichkeit, Freiheit, Ruhe und Glück zu bringen.

DNEŠNÁ TVORBA

Zaznamenať snahy modernej tvorby v rámci krátkeho zamyslenia, znamená preskúmať zdroj, z ktorého čerpajú moderní architekti.

Každá doba má svoju vlastnú formálnu reč, svoje vlastné hľadanie zobrazenia dobových pocitov.

Čím väčší je chaos dnešného života, čím spletitejšie rozloženie síl na politickom a hospodárskom poli, s tým väčším odhodlaním hľadajú umelci zjednodušenie, racionalizáciu a mechanizáciu života, bývania, – vyjasnenie všetkých názorov na hospodárskom, spoločenskom a duchovnom poli.

4

Obdobie svetovej vojny a povojnové časy, ich spoločensko-hospodársky neusporiadané pomery, ich núdza, nespravodlivosť a lživosť, ovplyvnili umelcov v rámci ich činnosti, aby zo svojho formálneho jazyka eliminovali všetko lživé a nekonštruktívne. Toto úsilie potom samozrejme zasiahlo aj tie kruhy, ktoré nestáli v bezprostrednom spojení s možnosťami tvorby. Veľký nedostatok bytov a z toho vyplývajúca požiadavka, že každý človek má právo aspoň na strechu nad hlavou, núti moderného tvorca hľadať takú formálnu reč a stavebné prvky, ktoré by pre každého boli rovnako užitočné a estetické.

Pri tomto veľkom úsilí – naplnení nárokov každého jedného človeka – sa dostávame k ceste, ktorú dnes považujeme za primeranú. Vecnosť, ktorú v rámci dnešnej tvorby sledujeme, nám krok za krokom ukazuje myšlienkový postup – vytvárať prvky – (či sú to dvere, osvetľovacie telesá, podlahy, úpravy stien, nábytok alebo samotný dom) – ktoré sú pre každého rovnako vecné, praktické a samozrejme aj estetické.

Pravosť materiálu a jeho správne použitie, – (lebo dnešná mladá generácia odmieta klamstvo, pretváрку, keďže zastáva správny názor, že tento nepokojný, strastiplný život je práve výsledkom pretvárokaných a lží, ktoré ovládali ľudstvo v ostatných desaťročiach) – je hlavným bodom programu tohto vecného úsilia a mladá generácia je práve tá, ktorá tento program dovedie k realizácii.

Snaha, vytvoriť dom s čím jednoduchším, jasnejším pôdorysom, – snaha overiť účelnosť každého úžitkového predmetu, a tak mu dať primeranú formu, – snaha vytvoriť fasádu z vnútra, ako výsledok pravých otvorených pohľadov a pocitov, – napríklad snaha zostrojiť kreslo tak, aby v ňom mohol dnešný človek zbavený všetkých reprezentačných a konvenčných predsudkov pohodlne sedieť, – atď. to všetko sú momenty, ktoré dnešní umelci dôsledne uskutočňujú, bez akejkoľvek tradičnej formálnej reči.

Sumarizujúc všetky tieto snahy dnešných tvorcov môžeme konštatovať:

Žijeme dobu techniky, to znamená, že chceme stroj, ktorý nás doteraz ovládal, dostať do svojej moci, aby pracoval pre dobro celého ľudstva a nie v duchu konkurencie len pre dobro jednotlivých ziskuchtivých skupín, – aby pracoval tak, aby celému predsudkov zbavenému ľudstvu priniesol životné príležitosti, slobodu, pokoj a šťastie.

Weinwurm, Fritz: Das heutige Schaffen. Sborník modernej tvorby úžitkovej. 1931, s. 37 – 38.

KAM VEDIE NOVÁ CESTA?

To čo bolo predvčerom zosmiešňované a odsudzované, je dnes témou rozhovorov a zajtra pravdou.

Aby sa dalo ísť po novej ceste a správne ju vnímať, je potrebné sa s najväčšou energiou oslobodiť od všetkého zlého konvenčného a intenzívne sa vžiť do života a úsilia dnešného človeka.

Je pochopiteľné, že dnešné ľudstvo má pod vplyvom neusporiadaných pomerov sociálneho, hospodárskeho a politického života vo väčšej miere záujem o novú cestu, o budúcnosť, a o minulosť sa zaujíma len toľko, koľko z nej môže využiť pre vlastné šťastie.

Toto ponímanie je celkom logické, lebo verím, že my všetci sme v posledných desaťročiach veľa trpeli kvôli neschopnosti pochopiť dnešok a ešte menej zajtrajšok.

Ak hovoríme o novej ceste, po ktorej kráčame, chcel by som zvlášť zdôrazniť, že dnes nás už veľmi nezaujíma či v Amerike postavia nejaký mrakodrap o 30 poschodí vyšší, či sa dĺžka výstavby prípadne zredukuje o tri mesiace, či sa podarí zhotoviť prenosné domy, atď. To sú dnes pre nás všetko samozrejmosti, keďže v tomto smere už nemusíme riešiť žiadne technické problémy. Využitie ľudského umu a jeho vynálezov nám dáva všetky prostriedky na to, aby sme bezchybne vyriešili aj tie najväčšie technické problémy.

To, čo ľudstvo zaujíma, je len a jedine človek a jeho spoločenstvo, jeho spôsob života, jeho diela a jeho zánik.

Človek postupne prichádza k presvedčeniu, že keď bolo možné v dôsledku vojen, ľživosti, bezplánovitosti, uvrhnúť ľudstvo do nešťastia, musí byť k dispozícii možnosť práve správnou organizáciou, plánovitosťou a pravdou priviesť ľudstvo k šťastiu.

Aby sme človeku mohli priniesť pokoj, šťastie, životné príležitosti, je potrebné hľadať a organizovať formálnu reč a výrobné možnosti, ktoré sú dostupné každému človeku a ktorých spôsob výroby znamená racionálnu, normovanú masovú výrobu. Tým na nás spočíva aj osud človeka v tomto vývoji. Nie osud jednotlivca, aj keby bol akokoľvek pôsobivý, ale osud spoločenstva, ktorý je podmienený nevyhnutnými, presadzujúcimi sa hospodárskymi zákonitostami, organizačnými vzťahmi človeka k človeku, človeka k práci, človeka k vládncim silám, čo ho obklopujú. K tomuto osudu patrí tak tragické ako potrebné protirečenie generácií, ktoré pociťuje každý z nás. Mladá generácia – postavená pred úlohu vybudovať si nový svet, svet, čo by mohol byť úprimný a vnútorné pravdivý, – bola len v obmedzenej miere v stave prebrať nejaké duchovné dedičstvo.

V predchádzajúcich obdobiach sa nezaoberali tak intenzívne pôdorysnou tvorbou domu, väčší dôraz sa kládol na vonkajšok, na fasádu a reprezentáciu. Naša dnešná snaha o plánovité diela, o analýzu, ukazuje, že dnešný pôdorys ponímame ako organizačný plán vnútorných pohybov, ktoré sa v dome odohrávajú. Keď bude táto organizácia pohybov správne sledovaná, získame 100% správny pôdorys bytu dnešného človeka.

Ak hovoríme o novej ceste, po ktorej v architektúre kráčame, nemôžeme sa jednoducho odvolávať na formálnu reč a spôsob života dnešného ľudstva nechať bokom. Veď architektúru určujú práve želania dnešného človeka týkajúce sa bývania, životného štýlu atď. Aby sme to pochopili, museli by sme v podstate hovoriť o tom, ako sa tvoril rodinný život v patriarchálnom zmysle a ako sa tvorí dnes, a ako sa bude tvoriť zajtra? Patriarchálna rodina bola sama rámcom a vtedajší človek sa od narodenia až po svoj skon pohyboval v tomto úzkom kruhu svojej rodiny. Doma prišiel na svet, doma sa tešil z výchovy, školy, práce, – tu sa o neho starali v chorobe a tu našiel aj svoju smrteľnú postel.

Postupné uvoľňovanie spoločného života rodiny, sa v porovnaní s patriarchálnou formou prejavuje v tom, že dnešný človek od narodenia, čo vo väčšine prípadov prebehne v pôrodnici, získava vzdelanie v škole, prácu v kancelárii, v továrni alebo na letisku, svoju starobu strávi v opatrovateľskom dome, počas choroby sa o neho starajú v nemocnici, kde nájde uzdravenie alebo svoje smrteľné lôžko.

5 Architektúra sa preto nemôže prispôbovať architektúre vtedajšieho patriarchálneho sveta, ale sa prispôbuje novej formálnej reči, čo vychádza zo spôsobu života dnešného človeka.

Nároky dnešného spôsobu života vyžadujú iný spoločenský prístup a pre túto novú spoločnosť vyžadujú úplne nové stavebné prostriedky. Tak, ako bola ručná práca v patriarchálnej dobe pre vtedajšie ľudstvo charakteristickým spôsobom výroby, je pre našu dobu charakteristickým prostriedkom stroj, ním podmienený spôsob výroby a jej dôsledok – typizácia.

Stroj má pracovať, – človek má žiť.

Ako to urobiť?

Tvrdí sa, že stroj so sebou priniesol nezamestnanosť, a tým utrpenie pre ľudí. Podľa mojej mienky ide o mylný názor.

Priveľa sa hovorí o nezamestnanosti a málo o nedostatku chleba, najdôležitejší je totiž práve chlieb. Práca je pre človeka dôležitá len do určitej miery, len do tej miery, ktorú nám pri plánovitom hospodárstve prenechá stroj. Tak ako ručná práca vyžadovala organizáciu v rámci rodiny, – potrebuje stroj organizáciu týkajúcu sa celého ľudstva.

Tu by sa bolo treba postaviť proti klamárom, proti pokrytcom, ktorí tvrdia, že ľudstvo nemôže existovať bez manuálnej práce.

Veľa pracovať nie je žiadnou prirodzenou potrebou. Vidíme to na lúke, s akým pôžitkom sa zrieba pohybuje pri svojej matke a ako sa vzpiera, keď je prvý raz zapriahnuté do práce.

Práce stačí toľko, koľko každému človeku určí moderná organizácia a nikdy jej nemôže byť dosť málo, ak nechceme o tejto otázke hovoriť klamlivo a pokrytecky.

Je prirodzenou zákonitosťou, že človek nepotrebuje veľa práce aby bol spokojný a šťastný, ako ukazuje aj uvedený príklad. Aby som však nespomínal len príklady zo živočíšnej ríše, ale aj zo sveta ľudí, chcel by som uviesť, že človek – v dôsledku neorganizovanej delby práce – môže mesiace ba dokonca roky – bez toho aby ochorel – žiť bez práce niekde na Riviére či na Floride. Tým je zákon – „človek nemôže žiť bez práce“ – často zdôrazňovaný ľuďmi, čo v živote pracovali málo alebo vôbec, hodený cez palubu.

Bolo by celkom zaujímavé zaviesť pri sčítaní ľudu rubriku, s koľko hodinovým pracovným časom by boli ľudia spokojní, ak by veľkým plánovaným hospodárstvom dostali svoj každodenný chlieb v takom rozsahu, v ako by to dovoľovalo využitie prírodných a technických prostriedkov. Dostali by sme pravdivý obraz o tom, aký veľký, prípadne aký malý je dopyt po práci.

Pre tých ľudí, ktorí by si bezpodmienečne nárokovali 8- až 10-hodinový pracovný čas, by bolo ľahko možné vytvoriť zvláštne prídely práce. Verím však, že pri úprimnom doznaní by k niečomu takému neprišlo.

Voľný čas, získaný prostredníctvom stroja, by ľudstvo vedelo veľmi dobre využiť na systematickú starostlivosť o ducha i telo a na odpočinok v spoločenstve.

Aby sa dala práca, ktorú stroj zanechá zorganizovať, je potrebné plánované hospodárenie s delbou práce. Všeobecná buržoázna predstava má sklon hádať pomaly sa kryštalizujúci spoločenský poriadok, organizáciu, nové stavebné formy – toto stelesnenie

čistoty účelu a pravdy – do jedného vreca s revolúciou, boľševizmom, vraždou, zberbou, kolektivismom. Myšlienka kolektivismu tu pritom je v dôsledku tlaku vývoja, ako spoločenský organizačný princíp, ktorý sa vyvinul v spoločenstve a už sa vo veľkej miere presadil a bude v narastajúcej miere formovať ľudstvo a jeho životné prejavy. Zdá sa, že nemáme žiadnu možnosť túto skutočnosť prijať alebo odmietnuť – máme len možnosť postaviť sa mimo života, alebo, ak to nechceme, nájsť si k týmto skutočnostiam nejaký pozitívny vzťah a spolupôsobiť na formovanie ich kultúrneho obsahu a duchovného výrazu. Na tvorbe tohto nového sveta sa v prvom rade podieľa mladá generácia, od ktorej závisí formovanie budúcnosti.

Mladá generácia, čo si uvedomuje, že tento bezradný, starosti plný život je výsledkom lží a predstieraní, ktoré ovládali ľudstvo v posledných desaťročiach, privedie tento program v plnej miere k realizácii. Výsledok týchto snáh zahŕňa samozrejme aj tie kruhy, ktoré nestoja v priamom spojení s možnosťami tvorby.

Záverom by sme preto mohli konštatovať, že architektúra naplnila ako prvá očakávania našej novej doby. Viazaná účelom, objavila ako prvá výraz na to, čo zodpovedá duchu našej doby a je mu prirodzené. Konštruktívny duch našej doby, čo sa usiluje o najjednoduchšie stvárnenie a čistotu technického organizmu v stavebnom diele, dokázal popri úspornosti, ku ktorej nás nútia hospodárske pomery, nájsť v staviteľskom umení, zrieknutím sa prebytočného neorganického šperku, cesty k vývoju vecne koncentrovaných účelných foriem, a tým jeden vyslovene nový štýl.

Vývoj je v plnom prúde, celosvetová zmena – ktorej veľmi reálny podnet bol technicko-hospodársky – bude svoj duchovný rozmer stupňovať do jednotného svetonázoru.

Pokiaľ ľudia nebudú k problému vývoja našej doby pristupovať s plným porozumením, povedie chaos v hospodárskom živote ku katastrofe, lebo ľudský duch bude stále pracovať na vynálezoch, aby zjednodušil spôsob života dnešného človeka, – ak však v tejto súvislosti nedôjde k primeranej organizácii, budú musieť nastúpiť neobľúbené pomery.

Duch jasnosti, poctivosti, principiálnosti a hĺbky musí ukázať cestu hlučnému virvaru dnešnej bezradnosti a túto cestu možno ukázať len plánovitou organizáciou výroby a spotreby.

Weinwurm, Fritz.: Wohin führt der neue Weg? Nová Bratislava 1, 1931, č. 1, s. 9-11.

WOHIN FÜHRT DER NEUE WEG?

Fritz Weinwurm

Was Vorgestern verlacht, verhöhnt und verurteilt wurde, ist heute Thema der Aussprache und morgen Wahrheit.

Um den neuen Weg gehen und ihn richtig empfinden zu können, bedarf es, sich mit größter

Energie von allem schlechten Konventionellen loszulösen und sich intensiv in das Leben und Streben des heutigen Menschen hineinzuleben.

Es ist begreiflich, dass die heutige Menschheit infolge der ungeordneten Verhältnisse des sozialen wirtschaftlichen und politischen Lebens in erhöhtem Masse Interesse an dem neuen Weg, an der Zukunft hat und an der Vergangenheit nur so viel, was sie von dieser zu ihrem Glücke verwenden kann.

Diese Auffassung ist ja ganz logisch, denn ich glaube, wir alle haben in den letzten Jahrzehnten, wegen überlieferten Unverständnisses für das Heute und noch mehr Unverständnis für das Morgen, viel gelitten.

Wenn wir von diesem neuen Weg sprechen, den wir gehen, so möchte ich unterstrichen betonen, dass wir heute nicht mehr viel Interesse dem entgegenbringen, ob ein Wolkenkratzer in Amerika um 30 Stockwerke höher gebaut wird, ob die Fertigstellungsdauer sich eventuell um 3 Monate reduziert, ob die Häuser transportabel erzeugt werden, u. s. w., das sind heute für uns alles Selbstverständlichkeiten, da wir ja diesbezüglich keine technischen Probleme mehr zu lösen haben. Die Nutzbarmachung des menschlichen

Geistes und seiner Erfindungen liefert uns alle jene Behelfe, um die größten technischen Probleme einwandfrei lösen zu können. Was die Menschheit interessiert, ist einzig allein der Mensch, und seine Gemeinschaft, - seine Lebensweise, sein Arbeiten und sein Vergehen.

Man kommt allmählich zur Überzeugung, dass, wenn es möglich war die Menschheit – infolge – von Kriegen, Verlogenheit, Planlosigkeit, – ins Unglück zu stürzen, unbedingt eine Möglichkeit vorhanden sein muss, eben durch richtige Organisation, durch Planmassigkeit und Wahrheit die Menschen ihrem Glück zuzuführen.

Um diese Ruhe, dieses Glück, diese Lebensmöglichkeit dem Menschen zuführen zu können, ist erforderlich: Formensprachen und Erzeugungsmöglichkeiten zu suchen und zu organisieren, die für jeden Menschen erreichbar sind und deren Erzeugungsart die rationelle, normierte Massenerzeugung bedeutet, - und damit tritt auch das Schicksal des Menschen in dieser Entwicklung an uns heran. Nicht sein Einzellös, so imponierend es auch sein mag, sondern das Schicksal der Gemeinschaft, das bedingt ist durch zwangsläufige sich durchsetzende wirtschaftliche Gesetze, Organisationsbeziehungen von Mensch zu Mensch, vom Mensch zum Werk, vom Mensch zu den ihn umgebenden, waltenden Kräften.

Zu diesem Schicksal gehört der so tragische, wie notwendige Gegensatz der Generationen, den jeder von uns fühlt. Die junge Generation – vor die Aufgabe gestellt, sich eine neue Welt aufzubauen, eine Welt, die ehrlich und innerlich wahrhaftig sein möge, – war nur im beschränkten Masse in der Lage ein geistiges Erbe anzutreten.

In früheren Zeitaltern hat man sich mit der grundsätzlichen Gestaltung eines Hauses nicht so intensiv befasst, sondern man legte mehr Gewicht auf Äußerlichkeiten, auf die Fassade und Repräsentation.

Unser heutiges Bestreben nach planmassigen Arbeiten, nach Analyse, zeigt, dass wir den heutigen Grundriss als einen Organisationsplan für die inneren Bewegungen, welche sich in der Wohnung abspielen, betrachten und wenn diese Organisation der Bewegungen richtig verfolgt wird, so erhalten wir den 100% -ig richtigen Grundriss der Wohnung des heutigen Menschen. Wenn wir vom neuen Weg sprechen, den wir in der Architektur gehen, so kann man sich nicht einfach auf die Formensprache berufen und die Lebensweise der heutigen Menschheit beiseite stellen, - denn die Architektur wird ja eben durch die Wünsche des heutigen Menschen, was Wohnen, Lebensweise, usw. anbelangt, bestimmt. Um dieses zu verstehen, musste man eigentlich davon sprechen, wie gestaltete sich das Familienleben im patriarchalen Sinne, und wie gestaltet es sich heute, und wie wird es sich morgen gestalten?

Die patriarchale Familie war ein Rahmen für sich und der damalige Mensch bewegte sich von Geburt an bis zu seinem Vergehen in diesem engen Kreise seiner Familie, - zuhause kam er zur Welt, zuhause genoss er seine Erziehung, die Schule, die Arbeit, - hier wurde er als Kranker behandelt und hier fand er auch sein Sterbebett.

Die allmähliche Auflösung des Zusammenlebens der Familie, im Gegensatz zu dieser patriarchalen Form, zeigt sich darin, dass der Mensch der Gegenwart von Geburt an, die schon in den meisten Fällen in der Geburtsklinik erfolgt, die Erziehung in der Schule, die Arbeit im Büro, in der Fabrik oder am Flugfeld, erhält, sein Alter im Versorgungsheim verbringt, als Kranker im Krankenhaus gepflegt wird, wo er seine Genesung oder sein Sterbebett findet.

Die Architektur kann sich daher nicht der Architektur jener patriarchalen Zeit anpassen sondern ist diese der neuen Formensprache angepasst, die sich aus der Lebensweise des heutigen Menschen ergibt.

Diese Bedürfnisse der heutigen Lebensweise erfordern eine andere gesellschaftliche Einstellung und erfordern ganz neue bauliche Behelfe für diese neue Gesellschaft.

Wie im patriarchalischen Zeitalter die Handarbeit für die damalige Menschheit charakteristische Erzeugungsweise war, ist für unser Zeitalter der charakteristische Behelf die Maschine, die durch sie erfolgte Arbeitsweise und die spätere Folge - die Typisierung.

Die Maschine soll arbeiten, - der Mensch soll leben.

Wie macht man es?

Es sind Behauptungen, dass die Maschine die Arbeitslosigkeit, daher das Leid der Menschen mit sich brachte. Das ist meiner Ansicht nach ein Fehlurteil.

Es wird zu viel von Arbeitslosigkeit gesprochen und wenig von Brotlosigkeit, denn das wichtigste ist das Brot. Die Arbeit ist für die Menschheit nur im gewissen Masse nötig, nur in dem Masse, als uns bei planmassiger Wirtschaft die Maschine übrig lässt.

Wie die Handarbeit die Organisation im Rahmen der Familie brauchte, - braucht die Maschine eine Organisation, die die ganze Menschheit angeht.

Hier müsste man sich eigentlich gegen die Lügner, gegen die Heuchler stellen, die behaupten, dass die Menschheit ohne manuelle Arbeit nicht bestehen könne.

Es ist kein natürliches Bedürfnis viel zu arbeiten. Wir sehen es auf der Weide, wie vergnügt das Fohlen neben seiner Mutter sich bewegt und merkt, wie es sich sträubt, wenn es das erste Mal zur Arbeit eingespannt wird.

Von der Arbeit genügt so viel, wie viel die moderne Organisation jedem Menschen zuweist und davon kann es nicht genug wenig geben, wenn wir über diese Frage nicht verlogen, nicht heuchlerisch sprechen wollen.

Es ist ein Naturgesetz, dass man von der Arbeit nicht viel braucht um zufrieden und glücklich zu sein, das angeführte Beispiel zeigt es. Damit ich aber nicht nur aus der Tierwelt Beispiele bringe, sondern auch Beispiele aus der Welt des Menschen, möchte ich anführen, dass der Mensch - infolge unorganisierter Arbeitsverteilung, - Monate - ja sogar jahrelang - ohne krank zu sein - an der Riviera, in Florida, etc., ohne Arbeit leben kann, damit wird das so oft betonte Gesetz jener Menschen die im Leben wenig oder gar nichts gearbeitet haben - „man könne ohne Arbeit nicht leben“ - über den Haufen geworfen.

Es wäre ja ganz interessant bei einer Volkszählung eine Rubrik anzuführen, mit wieviel stündiger Arbeitsleistung die einzelnen Menschen zufrieden waren, wenn sie durch die Große Planwirtschaft ihr tägliches Brot in jenem Ausmaße, als es die Ausnützung der Natur und technischer Behelfe zulässt, bekommen und man würde ein wahres Bild darüber erhalten, wie viel, bzw. wie wenig Anspruch auf Arbeit vorhanden ist.

Es wäre ja leicht möglich für Leute, die unbedingt Anspruch auf 8-10 stündige Arbeitszeit haben, separate Arbeitseinteilungen zu schaffen, ich glaube aber, dass es bei einem ehrlichen Bekenntnis dazu nicht käme.

Die durch die Maschine erübrigte freie Zeit wird die Menschheit für systematische Geistes und Körperpflege und Erholung in Gemeinschaft sehr gut verwenden können.

Um die Arbeit, die die Maschine übrig lässt, zu organisieren, bedarf es einer Planwirtschaft der Arbeitsverteilung.

Die gemeinbürgerliche Vorstellung neigt dazu, die sich allmählich herauskristallisierende Gesellschaftsordnung, Organisation, die neuen Bauformen - diese verkörperte Reinheit des Zwecks und der Wahrheit, - mit Revolution, Bolschewismus, Mord, Gesindel, Kollektivismus, in einen Topf zu werfen.

Der Gedanke des Kollektivismus ist da einfach durch den Zwang der Entwicklung, als ein gesellschaftliches Organisationsprinzip, das auf der Gemeinschaft aufgebaut und sich bereits in hohem Masse durchgesetzt hat und wird der Menschheit und ihren Lebensäußerungen in zunehmendem Masse Halt geben. Dieser Tatsache gegenüber scheint uns keine Freiheit belassen zu sein, sie zu wollen oder abzulehnen - wir haben nur die Wahl, uns entweder abseits vom Leben zu stellen, oder, wenn wir das nicht wollen, zu den Tatsachen irgend eine positive Beziehung zu gewinnen und an der Formung ihres kulturellen Gehaltes und

ihres geistige; Ausdruckes mitzuarbeiten. An dieser Mitarbeit der Formung dieser neuen Welt nimmt in erster Reihe die junge Generation regen Anteil, von der allein die Formung der Zukunft abhängt.

Diese junge Generation, die sich ja bewusst ist dessen, dass dieses rastlose, sorgenvolle Leben Resultat jener Lügen und Täuschungen ist, von denen die Menschheit in den letzten Jahrzehnten beherrscht wurde, – wird dieses Programm in vollem Masse zur Durchführung bringen. Selbstverständlich erfasst das Resultat jener Bestrebungen auch jene Kreise, die nicht in direkter Verbindung mit Schaffens-Möglichkeit stehen.

Wir können daher zusammenfassend behaupten, dass die Architektur als erste die Forderungen unserer neuen Zeit erfüllte. Durch Zweckbestimmung gebunden, hat sie zuerst den Ausdruck dafür gefunden, was dem Geiste unserer Zeit entspricht und ihm natürlich ist. Der konstruktive Sinn unseres Zeitalters der einfachste, Gestaltung und Klarheit des technischen Organismus im Bauwerk anstrebt, hat neben der Sparsamkeit, zu der uns schon die wirtschaftlichen Verhältnisse zwingen, in der Baukunst unter Verzicht auf überflüssigen, unorganischen Schmuck, Wege zur Entwicklung sachlich konzentrierter Zweckformen und damit einen ausgesprochenen neuen Stil gefunden.

Die Entwicklung ist ganz im Flusse, die Weltenwende – deren sehr realer Anstoß ein technisch-wirtschaftlicher war, wird ihre Geistigkeit zu einem einheitlichen Weltgefühl steigern.

In solange die Menschen nicht an das Problem der Entwicklung unserer Zeit mit vollem Verständnis herantreten, wird dieses Chaos im Wirtschaftsleben bis zur Katastrophe führen, weil der menschliche Geist stets daran arbeiten wird Erfindungen zu machen, um die Lebensweise des heutigen Menschen zu vereinfachen, – wenn aber im Zusammenhange damit die entsprechende Organisation nicht stattfindet, so müssen dann unliebsame Verhältnisse eintreten.

Es muss ein Geist von Klarheit, Ehrlichkeit, Grundsätzlichkeit und Tiefe dem lärmenden Gewirre der heutigen Ratlosigkeit Wege weisen und dieses Wegweisen ist nur durch planmassige Organisation von Erzeugung und Verbrauch lösbar.